

Nota voor burgemeester en wethouders

Team
DEV-BLD

Onderwerp

Gezondheidsnota 2019-2022

1- Notagegevens		2- Bestuursorgaan	
Notanummer	2019-000051	☒ B & W	22-01-2019
Datum	08-01-2019	☐ Raad	--
Programma:		☐ Burgemeester	--
08 Meedoen		College van B & W	
Portefeuillehouder Weth. Kolkman		- Burgemeester	- Weth. Kolkman
		- Weth. Grijzen	- Weth. Rorink
		- Weth. Verhaar	- Weth. Walder

Besluitenlijst	d.d.	d.d.	d.d.
☐ Akkoordstukken	--	☒ Openbaar	22-01-2019
		☐ Besloten	--

Routing	d.d.	par.	
Programmamanager	15-01-2019	☐ adj.secr.	--
Wethouder	16-01-2019	☒ gem.secr.	16-01-2019
		BIS Openbaar	
		Status	Definitief 2019-01-23

Bijlagen

Gezondheidsnota Deventer 2019-2022

Bijlage bij de gezondheidsnota 'Deventer Gezondheid en welzijn, strategie 2018-2022'.

B & W d.d.: 22-01-2019

Besloten wordt:

- 1 In te stemmen met de concept gezondheidsnota Deventer 2019-2022 en dit ter bespreking voor te leggen aan de raad;
- 2 de raadsmededeling vast te stellen;
- 3 de stukken aan te bieden aan de raad;
- 4 de nota en het besluit openbaar te maken.

Financiële aspecten:

Financiële gevolgen voor de gemeente?	Nee
Begrotingswijziging	Nee

Voorstel openbaarmaking conform Wet Openbaarheid Bestuur (Wob)

- De nota en het besluit openbaar te maken
- De nota en het besluit openbaar te maken vergezeld van bijgaand persbericht
- De nota en het besluit openbaar te maken nadat
- De nota en het besluit openbaar te maken, behalve...
- Het besluit openbaar te maken, maar niet de nota, gelet op artikel:
- De nota en het besluit niet openbaar te maken, gelet op artikel:

Kennisgeving/ Bekendmaking Awb

Kennisgeving (publicatie) conform Awb	Nee
---------------------------------------	-----

ADVIESRADEN:

Moet een van de adviesraden gehoord worden of op de hoogte gesteld?
Adviesraad/ Adviesraden

Ja

Toelichting

Inleiding

In deze gezondheidsnota 'Promotie van gezondheid: een kwestie van doen!' is beschreven hoe de gemeente Deventer samen met een grote diversiteit aan partners de gezondheid van Deventenaren wil blijven bevorderen. Hiermee voldoen we ook aan de wettelijke verplichting op grond van de Wet publieke gezondheid om elke vier jaar ons lokaal gezondheidsbeleid vast te leggen.

Beoogd resultaat

Samen met partners en inwoners in Deventer zetten we ons in om de gezondheid van de Deventenaren te bevorderen. We doen dit vanuit een stevige ambitie:

Deventer is de hoofdstad van positieve gezondheid: de gezondste gemeente met de gelukkigste inwoners.

Vijf speerpunten staan centraal:

1. Ouderen en gezondheid
2. Sociaal-economische gezondheidsverschillen verkleinen
3. Gezonde leefstijl
4. Psychische gezondheid
5. Leefomgeving

Door focus en een gerichte aanpak op deze speerpunten, willen we de volgende doelstellingen bereiken:

1. Inwoners van Deventer leven lang actief en zelfstandig, zonder financiële problemen en ze zijn betrokken.
2. Mensen zijn eigenaar van hun eigen gezondheid en zorgbehoefte.
3. Professionals vanuit verschillende disciplines werken met elkaar samen om de regie op eigen gezondheid -de kwaliteit van leven- van bewoners te versterken.
4. Mensen leven in een gezonde, veilige en levensloopbestendige omgeving.

Kader

Het Verbindend kader Sociaal Domein 2019-2022 biedt een duidelijk kader voor het gezondheidsbeleid. Preventie vanuit de beweging 'Gezondheid en Gedrag' (GG) zorgt ervoor dat inwoners zelf eigenaar zijn van hun gezondheid en daarnaar handelen.

In de gezondheidsnota vatten we dat samen in het motto: Veerkracht, Verbinding en Focus.

Argumenten voor en tegen

Argumenten voor

- In de gezondheidsnota 'Promotie van gezondheid: een kwestie van doen!', is de Deventer visie op gezondheid en de wijze waarop we de gezondheid van inwoners willen bevorderen, beschreven. Hiermee doen we recht aan al het werk dat door een veelheid van organisaties is en wordt gedaan, vanuit een andere manier van denken over gezondheid.
- De gezondheidsnota biedt een stevige basis om door te gaan op de ingeslagen weg, keuzes te maken, elkaar op nog meer thema's te vinden en nieuwe elementen toe te voegen.

Argumenten tegen

- Voor een goede uitvoering van het gezondheidsbeleid is een integrale benadering, vanuit zowel het sociale als fysieke domein, noodzakelijk. Een specifieke nota gezondheid kan geïnterpreteerd worden als 'losstaand' beleid.

Extern draagvlak (partners)

De gezondheidsnota is een coproductie van de gemeente Deventer, de GGD IJsselland en een grote diversiteit aan partners in Deventer. In bijeenkomsten met onder andere raadsleden, beleidsadviseurs en professionals uit zorg en welzijn, is nagegaan wat de voornaamste gezondheidsuitdagingen zijn in Deventer. Dit heeft de vijf speerpunten opgeleverd.

Financiële consequenties

Geen.

Aanpak/uitvoering

In lijn met de procesafspraken die zijn gemaakt in het Verbindend kader Sociaal Domein, wordt de gezondheidsnota in concept gedeeld in de raad met het verzoek om wensen en bedenkingen te geven. Deze worden verwerkt in de gezondheidsnota.

De conceptnota wordt ook beproken met onder andere de ASDD, het team beleid en de gezondheidsnetwerken Samen Gezond in Deventer en Salland United. Vervolgens wordt de gezondheidsnota voor vaststelling aan de raad aangeboden in juni 2019.

RAADSMEDEDELING

Onderwerp	Gezondheidsnota 2019-2022		
Mededelingennr	2019-000051	Portef.houder	Weth. Kolkman
Team	DEV-BLD	BenW-besluit d.d.:	22 januari 2019

1. Inleiding: waarom deze mededeling

In de gezondheidsnota 'Promotie van gezondheid: een kwestie van doen!', is de Deventer visie op gezondheid en de wijze waarop we de gezondheid van inwoners willen bevorderen, beschreven. In bijeenkomsten met onder andere raadsleden (raadstafel juni 2018), beleidsadviseurs en professionals uit zorg en welzijn, is nagegaan wat de voornaamste gezondheidsuitdagingen zijn in Deventer. De opbrengst hiervan is gebundeld in vijf speerpunten:

1. Ouderen en gezondheid
2. Sociaaleconomische gezondheidsverschillen verkleinen
3. Gezonde leefstijl
4. Psychische gezondheid
5. Leefomgeving

Het college verzoekt de raad deze opbrengst te bespreken en wensen en bedenkingen kenbaar te maken. Deze worden verwerkt in de gezondheidsnota.

2. Kader

Het Verbindend kader Sociaal Domein 2019-2022 biedt een duidelijk kader voor het gezondheidsbeleid. Preventie vanuit de beweging 'Gezondheid en Gedrag' (GG) zorgt ervoor dat inwoners zelf eigenaar zijn van hun gezondheid en daarnaar handelen.

In de gezondheidsnota vatten we dat samen in het motto: Veerkracht, Verbinding en Focus.

3. Kern van de boodschap

Samen met partners en inwoners in Deventer zetten we ons in om de gezondheid van de Deventeraren te bevorderen. We doen dit vanuit een stevige ambitie:

Deventer is de hoofdstad van positieve gezondheid: de gezondste gemeente met de gelukkigste inwoners.

4. Nadere toelichting

De gezondheidsnota is een coproductie van de gemeente Deventer, de GGD IJsselland en een grote diversiteit aan partners in Deventer.

De conceptnota wordt ook beproken met onder andere de ASDD, het team beleid en de gezondheidsnetwerken Samen Gezond in Deventer en Salland United. Vervolgens wordt de gezondheidsnota voor vaststelling aan de raad aangeboden in juni 2019.

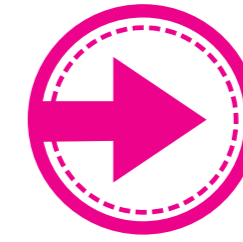
Deventer Gezondheid en welzijn Strategie 2017 - 2022

We hebben een stevige Ambitie:
Deventer is de gezondste stad
met de gelukkigste inwoners.

En een duidelijke visie:
Deventer is een gezonde stad.
**We bevorderen de gezondheid
en vitaliteit van inwoners van 0 tot
100+. Met de mens als vertrekpunt:
de focus op de eigen regie en kracht
van mensen.**
**We hebben specifieke aandacht voor
het verminderen van
gezondheidsachterstanden bij
kwetsbare inwoners.**

5 Resultaten

- 1.** Inwoners van Deventer leven langer en voelen zich gezonder en gelukkiger
- 2.** Inwoners van Deventer leven lang actief en zelfstandig, zonder financiële problemen en zijn betrokken
- 3.** Professionals werken met elkaar samen om de regie op eigen gezondheid - de kwaliteit van leven- van bewoners te versterken
- 4.** Mensen zijn eigenaar van hun eigen gezondheid en zorgbehoefte
- 5.** Mensen leven in een gezonde, veilige en levensloopbestendige omgeving.

De indicatoren

- Ervaren gezondheid en welbevinden van mensen
- Kindersterfte
- Goede scholing, startkwalificatie
- Mensen kunnen financieel rondkomen
- Het aantal gevallen van huiselijk geweld
- Incidenten van discriminatie
- Mensen die leven beneden de armoede grens
- Aantal werkenden
- Kinderen met een gezond gewicht
- Vermijdbare sterftejaren
- Aantal rokers
- Aantal geholpen mensen met hun gezondheid
- Ervaren gezondheid en welbevinden van kinderen
- Aantal zelfdodingen
- Werkgelegenheid van ggz'ers
- Onnodig aantal dagen verblijf in ziekenhuis
- Tijd dat mensen in verpleeghuizen verblijven
- Aantal te voorkomen ziekenhuisopnamen
- Aantal herhaalde spoedopnamen in ziekenhuis
- Aantal mantelzorgers

Concept 14 januari 2019

Promotie van gezondheid: een kwestie van doen!

Veerkracht, verbinding en focus voor een gezonder Deventer

Gezondheidsnota Deventer 2019-2022

Auteurs: Marja de Jong (GGD IJsselland), Wim de Jong (BVNG Advies), Marleen Munneke (gemeente Deventer)

Opdrachtgever: B&W gemeente Deventer
Januari 2019

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Coproductie & interactief proces	3
Gezondheid als onderdeel van gemeentelijk beleid	3
Veerkracht, Verbinding en Focus	4
Ambitie voor een gezonder Deventer	5
Ambitie	5
Doelstellingen	5
Visie	5
Deventer aanpak Gezondheid en Gedrag	6
Samenwerken; Structuur en Organisatie	6
Speerpunten:	9
Speerpunt 1. Ouderen en gezondheid	9
Speerpunt 2. Sociaaleconomische gezondheidsverschillen verkleinen	100
Speerpunt 3. Gezonde leefstijl	11
Speerpunt 4. Psychische gezondheid	12
Speerpunt 5. Leefomgeving	112

Inleiding

Coproductie & interactief proces

Deze gezondheidsnota 'Promotie van gezondheid: een kwestie van doen!', is een coproductie van de gemeente Deventer, de GGD IJsselland en een grote diversiteit aan partners in Deventer. Hierin bundelen we ons werk dat we hebben verzet in de afgelopen jaren. Het doet recht aan hoe wij denken over gezondheid, de wijze waarop we de gezondheid van inwoners bevorderen en de brede samenwerking in onze gemeente. Hiermee voldoen we ook aan de wettelijke verplichting op grond van de Wet publieke gezondheid om elke vier jaar ons lokaal gezondheidsbeleid vast te leggen.

De aftrap van het proces om te komen tot deze nota is gedaan binnen 'Samen Gezond in Deventer' in het voorjaar van 2018. 'Samen Gezond in Deventer' is een netwerkorganisatie waarin zorgorganisaties, bedrijven, gemeente, professionals, verenigingen, scholen en bewoners samenwerken. Het netwerk bestaat sinds 2014. We hebben een eerste verkenning gedaan op basis van gezondheidscijfers (www.staatvandeventer.nl (gemeente), www.ijssellandscan.nl (GGD)), ingezoomd op landelijke en lokale ontwikkelingen en meningen gedeeld. In vervolgbijeenkomsten met onder andere professionals vanuit zorg en welzijn, raadsleden, beleidsadviseurs en vertegenwoordigers vanuit de Adviesraad Sociaal Domein Deventer, is nagegaan wat de voornaamste gezondheidsuitdagingen zijn waar we als Deventer gemeenschap voor staan. Hier is een aantal speerpunten van afgeleid, waarmee we in Deventer intensiever aan het werk gaan.

Parallel hieraan is binnen het bestuurlijk netwerk Salland United; een bestuurlijk netwerk van gemeente, het Deventer Ziekenhuis, Dimence, HCDO (huisartsen), Solis, Carinova en Zorgverzekeraar Eno/Salland Zorgverzekering, gewerkt aan een visie op gezondheid. Ook is de preventiecoalitie; in Deventer de promotiecoalitie genoemd, ingevuld. Hierin staat de 'Deventer aanpak Gezondheid en Gedrag' centraal. Deze aanpak wordt gefinancierd door de gemeente, Zorgverzekeraar Eno en het Ministerie van WVS. Deventer heeft zich hiermee landelijk gepositioneerd en wordt als voorbeeldgemeente gezien.

Gezondheid als onderdeel van gemeentelijk beleid

Het verbindend kader sociaal domein 2019-2022 biedt duidelijke kaders voor het gemeentelijk gezondheidsbeleid. Preventie vanuit de beweging 'Gezondheid en Gedrag' (GG), zorgt ervoor dat inwoners zelf eigenaar zijn van hun gezondheid en daarnaar handelen. Het gaat om bevorderen van (positieve) gezondheid en preventie in de zin van 'het versterken van de aanwezige structuur en het zelfoplossend vermogen van mensen en hun netwerk': universele preventie. Daarnaast gaat het ook om vroegtijdig signaleren van problemen. Daarmee kan er sneller en effectiever ondersteuning worden geboden. Dit zorgt voor tevreden en gelukkige inwoners die eerder het initiatief nemen om de eigen gezondheid te verbeteren, eventueel met ondersteuning vanuit het eigen netwerk of algemene voorziening, en minder snel een beroep doen op individuele voorzieningen. Ook heeft het een positief effect op het functioneren van (zorg)organisaties. We vertrouwen er op dat deze Deventer GG aanpak, op termijn, de zorgkosten omlaag zal brengen.

Veerkracht, Verbinding en Focus

Het motto: *Veerkracht, verbinding en focus* vat de uitgangspunten voor het Deventer gezondheidsbeleid krachtig samen.

Veerkracht

Een betekenisvol leven staat centraal bij positieve gezondheid. Dat is voor elk mens anders en daarom wordt mensen gevraagd wat zij zélf het liefst willen veranderen. Je spreekt daarmee hun bron van veerkracht aan en nodigt uit om zelf regie te nemen. Veerkrachtige mensen zijn gezonde mensen en een samenleving die veerkracht vertoont is een gezonde samenleving.

Verbinding

Werken aan gezondheid vraagt om verbinding; tussen mensen, tussen organisaties en tussen mensen en organisaties. Ook de verbindingen van gezondheidsbeleid met andere domeinen zijn nodig om een gezonde samenleving te zijn.

Focus

Meer dan voorheen hebben we oog voor de volle breedte van gezondheidsbeleid, dat is waardevol, maar het maakt ook direct duidelijk dat het nodig is om keuzes te maken. Focus aanbrengen en keuzes maken zijn sleutels tot een effectief gezondheidsbeleid.

Er gebeurt al heel veel in Deventer en partijen weten elkaar en de gemeente te vinden. Over de visie, ambitie en de transformatie in de zorg en het sociaal domein én in het anders denken over gezondheid is al veel gepraat, ontwikkeld en gedaan. Nu is het tijd om dit samen te brengen in deze gezondheidsnota. Deze nota biedt een stevige basis om door te gaan op de ingeslagen weg, keuzes te maken, elkaar op nog meer thema's te vinden en nieuwe elementen toe te voegen die de gezondheid van onze inwoners kunnen bevorderen.

Ambitie voor een gezonder Deventer

Resultaat van de inspanningen verricht vanuit onze netwerken is: een ambitie, doelstellingen en een visie. Deze zijn benoemd en gevisualiseerd in 'Deventer Gezondheid en welzijn, strategie 2018 – 2022' (Bijlage). Hierin komt naar voren dat ons lokaal gezondheidsbeleid in directe verbinding staat en aanvullend is andere beleidsterreinen binnen het sociaal domein, bijvoorbeeld ons jeugdbeleid ('Van wieg naar werk').

Ambitie

Samen met partners en inwoners in Deventer zetten we ons in om de gezondheid van de Deventenaren te bevorderen. We doen dat vanuit een stevige ambitie:

Deventer is de hoofdstad van positieve gezondheid: de gezondste gemeente met de gelukkigste inwoners.

Er is een goede basis aanwezig om dit toekomstbeeld te realiseren. Dat is bevestigd door de wijze waarop is toegewerkt naar een gedeelde visie en er is samengewerkt aan de totstandkoming van deze nota. Met onze netwerken hebben we al veel bereikt op het gebied van gezondheid en deze samenwerking geeft veel energie om onze ambitie samen een forse stap dichterbij te brengen.

Doelstellingen

De ambitie is uitgewerkt in de volgende doelstellingen:

1. Inwoners van Deventer leven lang actief en zelfstandig, zonder financiële problemen en ze zijn betrokken.
2. Mensen zijn eigenaar van hun eigen gezondheid en zorgbehoefte.
3. Professionals vanuit verschillende disciplines werken met elkaar samen om de regie op eigen gezondheid – de kwaliteit van leven – van bewoners te versterken.
4. Mensen leven in een gezonde, veilige en levensloopbestendige omgeving.

Visie

De komende vier jaar werken we in Deventer aan een gezonde stad met gelukkige inwoners vanuit het concept positieve gezondheid. Machteld Huber introduceerde het concept positieve gezondheid in Nederland in 2012. In dit concept wordt gezondheid niet meer gezien als de af- of aanwezigheid van ziekte, maar als *het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen om te gaan en zoveel mogelijk eigen regie te voeren.*

In de visie van positieve gezondheid is gezondheid niet langer meer het domein van de zorg, maar van ons allemaal. Het gaat immers om het vermogen om met veranderende omstandigheden om te kunnen gaan. De benadering van positieve gezondheid doet veel meer een beroep op mensen om verantwoordelijkheid te nemen voor de eigen gezondheid en is meer activerend. Het leidt tot meer eigenaarschap van gezondheid. De benadering past ook goed bij een tijdperk waarin we steeds ouder worden. De kans op chronische aandoeningen neemt dan toe. Het hebben van een chronische aandoening hoeft niet te betekenen dat mensen dat als 'ziek zijn' ervaren. Met wat aanpassingen, zorg en/of medicatie is het vaak mogelijk om een goed leven te leiden en deel te nemen aan de samenleving.

Deventer aanpak Gezondheid en Gedrag

Om werkelijke transformatie te bewerkstelligen in zorg en welzijn is een fundamentele andere denk- en werkwijze nodig. Begin 2016 gaven de gemeente Deventer en Eno Zorgverzekeraar de opdracht voor het transformatieproces 'Van ziekte en zorg naar gezondheid en gedrag' in beide domeinen. Positieve gezondheid vormt de basis voor dit proces.

Beoogd is een beweging, waarin *promotie* van gezondheid een veel belangrijker plaats krijgt in gezondheidszorg en -beleid. Deze *Big move* is aansprekend in beeld gebracht, met als metafoor een voetbalveld waarop de bal vooral op de linkerhelft wordt gespeeld, richting het doel GEZOND.

De nadruk ligt op hetgeen een positieve bijdrage kan leveren aan de gezondheid. Doel is een transformatie in denken en doen van ziekte en zorg naar Gezondheid en Gedrag te realiseren.

Deventer is een gezonde stad. We bevorderen de gezondheid en vitaliteit van inwoners van 0 tot 100+. Met de mens als vertrekpunt: de focus op de eigen regie en kracht van mensen. We hebben daarnaast specifieke aandacht voor het verminderen van gezondheidsachterstanden bij kwetsbare inwoners. De Deventer aanpak Gezondheid en Gedrag zetten we volop in.

Samenwerken; Structuur en Organisatie

Deventer heeft een sterke uitgangspositie om, volgens de lijnen van veerkracht, verbinding en focus, in de komende jaren bevordering van gezondheid op een hoger plan te brengen. Verbindingen zijn er volop, veel lopende initiatieven en een uitgewerkte gezamenlijke visie. Verder zijn er vitale netwerken en veelbelovende verbindingen tussen beleidsterreinen. Vanuit deze stevige positie zetten we forse stappen voorwaarts om onze ambitie te bereiken:

Deventer is de hoofdstad van positieve gezondheid: de gezondste gemeente met de gelukkigste inwoners.

Samenwerking in vitale netwerken

De gemeente werkt bij de uitvoering van het gezondheidsbeleid samen in netwerken van partijen die zich verenigd hebben om de gezondheid van de bewoners van Deventer (en Salland) te bevorderen. Er is een netwerk van bestuurders en een netwerk op beleids- en uitvoerend niveau. Deze netwerken staan weer in directe verbinding en werken samen met andere netwerken, bijvoorbeeld met het Platform Informele Zorg, Platform Wonen, Welzijn, Zorg en de Sallandse Dialoog.

Samen Gezond in Deventer (SGiD)

Samen Gezond in Deventer bestaat uit kernpartners (uitvoerders) uit de zorg, welzijn, onderwijs, sport, gemeente en zorgverzekeraar Eno. Het netwerk stimuleert en faciliteert initiatieven waarin mensen werken aan gezondheid door verandering in gedrag, omgeving, beleid, regels en afspraken. Door samen te zoeken naar manieren die de zelfregie en veerkracht bij bewoners vergroten, wil het netwerk de vitaliteit van mensen verhogen.

Salland United (SU)

Salland United is een bestuurlijk netwerk waarin zorgpartijen samenwerken: Deventer Ziekenhuis, Dimence Groep, gemeente Deventer, HCDO (coöperatie van huisartsen), Carinova, Solis en Eno (Salland Verzekeringen). Zij delen ideeën over thema's als preventie, innovatie en efficiëntie. Ook worden oplossingen gezocht voor eventuele knelpunten. Wanneer bijvoorbeeld systemen of structuren een integrale uitvoering van preventie, gedragsverandering en/of ondersteuning tegenwerken. Kortom zij zijn de ambassadeurs, inspirators en innovators voor gezondheid en gedrag in hun eigen organisatie, in de gemeente Deventer en in de regio Salland. Door het slim verbinden van de bestuurlijke wensen en de waardevolle initiatieven die vanuit de partners in de stad ontstaan, kan meerwaarde worden verkregen.

Het zetten van grote stappen richting het bereiken van onze ambitie vraagt om verbinding. Het goed uit kunnen blijven voeren van bestaande projecten, het borgen hiervan en het starten van nieuwe projecten in de stad en regio, vraagt om structurele afstemming tussen onder andere Salland United en Samen Gezond in Deventer. Onze lokale agenda sluit goed aan bij de regionale Agenda Publieke Gezondheid (GGD en 11 gemeenten in IJsselland, december 2018).

We maken gebruik van de kracht van de stad; veel lokale initiatieven

Deventer kent een veelheid van succesvolle of veelbelovende gezondheidsprojecten en -programma's. Enkele daarvan zijn innovaties om trots op te zijn. We doen een greep en noemen hier: *Beweegmakelaar: een deskundige die patiënten helpt een geschikte plek te vinden om (meer) te gaan bewegen.*

BAS, Blijf actief bij je Sportvereniging: een programma voor mensen met geheugenproblemen om mee te blijven doen in de samenleving.

Voorstad Beweegt: een community project in de wijk Voorstad.

Deventer FitKids: organisaties in de wijk, ouders en kinderen werken samen aan een gezonde leefstijl.

Daarnaast zijn er ook de meer reguliere en langer lopende programma's, zoals de *Gezonde School Aanpak*, waarin onderwijs, GGD IJsselland, Sportbedrijf Deventer en andere partners als Raster, Halt en Tactus samenwerken. Activiteiten van Stichting Vriendendiensten in het Zelfregiecentrum waarbij ontmoeting en samen gezond eten centraal staan, en voert Sportbedrijf Deventer in samenwerking met sportverenigingen veel (beweeg)activiteiten uit.

We verwijzen naar de website van SGiD. Daarin is een groot deel te vinden van projecten en activiteiten, die op dit vlak in Deventer uitgevoerd worden. Die website heeft ook als doel met deze informatie over initiatieven elkaar als organisaties onderling te informeren en te stimuleren.

<http://www.samengezondindeventer.nl/projecten/>

Speerpunten

Gezondheid is veelomvattend en het is onmogelijk om alles tegelijkertijd aan te pakken. Op basis van de beschikbare gegevens en de informatie, wensen en behoeftes die zijn verzameld, is gekozen voor 5 speerpunten in het gezondheidsbeleid.

5 speerpunten:

1. Ouderen en gezondheid

2. Sociaaleconomische gezondheidsverschillen verkleinen

3. Gezonde leefstijl

4. Psychische gezondheid

5. Leefomgeving

In dit hoofdstuk worden de speerpunten kort toegelicht en wordt op hoofdlijn beschreven waar we extra aandacht aan gaan besteden en wat we daarmee willen bereiken. Deze nota gezondheidsbeleid is geen uitvoeringsagenda of actieplan. We willen geen vastomlijnde kaders schetsen en acties benoemen maar juist ruimte geven om te experimenteren en nieuwe (samenwerkings)afspraken te maken die de inwoner in hun zelfregie ondersteunen. De diverse partners in SU, SGiD en in de grote schil eromheen, doen telkens nieuwe kennis en ervaringen op die vertaald worden naar een aanvulling op wat we doen of gaan doen om de gezondheid van de inwoners van Deventer te bevorderen.

Speerpunt 1. Ouderen en gezondheid

Doordat we steeds ouder worden, groeit de groep ouderen die kwetsbaar is. De ervaren gezondheid onder ouderen neemt af. Zo is het risico op **eenzaamheid**, een **angststoornis of depressie** onder ouderen toegenomen. Ouderen die alleenstaand zijn, een lage opleiding hebben of moeite hebben met rondkomen hebben een groter risico.

Kwetsbaarheid van ouderen wordt bepaald door zowel individuele als omgevingsfactoren, zoals bijvoorbeeld gehoor- of gezichtsbeperkingen, ervaren eenzaamheid, maar ook of men alleen woont en of hulp beschikbaar is. 31% van de ouderen in Deventer behoort tot de kwetsbare ouderen. Het hoogste van de regio (Gezondheidsmonitor GGD IJsselland, 2017).

Uit de interviews met huisartsen en hun ondersteuners kregen we ook relevante informatie over gezondheid van ouderen in Deventer. Huisartsen zien op het spreekuur onnodig verergerde gezondheidsklachten. Veel ouderen kloppen in een te laat stadium bij hen aan. Eerdere interventie had veel leed kunnen voorkomen.

Een groep kwetsbare ouderen die in het oog springen zijn mensen met **dementie** en andere geheugenproblemen. Volgens de Alzheimerstichting zijn er in 2020 in Deventer naar schatting 1700 mensen met dementie. Deze groep zal naar verwachting eerst met 200 per jaar groeien en vanaf 2025 zelfs met 300 per jaar. Dementie is volgens artsen en onderzoekers de volksziekte met de hoogste ziektelast voor de patiënt en de volksziekte met de hoogste zorgkosten. Veel mensen met dementie wonen thuis en worden verzorgd door mantelzorgers.

Doelen

- Extra aandacht besteden aan gezondheid ouderen met nadruk op eenzaamheid, dementie, psychische kwetsbaarheid.
- Vroegtijdig signaleren van klachten en behoeftes van ouderen, zodat eenzaamheid verminderd kan worden en zwaardere zorg voorkomen.

Focus

- Eén lokaal actieplan om eenzaamheid te voorkomen en aan te pakken. De gemeente Deventer maakt hierbij gebruik van de kennis en ervaring die is opgedaan met de uitvoering van het Landelijk actieprogramma 'Eén tegen eenzaamheid'.
- Het (verder) ontwikkelen, inzetten en borgen van de methodiek FIER&: 'Samen naar een dementievriendelijk Deventer'. Samen (onder andere Solis, Carinova, Platform Informele Zorg, Netwerk Dementie Salland) streven naar een Deventer waarin mensen met én zonder dementie zoveel mogelijk meedoen.

UP! Ontbijtshow 'Blijf in beweging'

Tijdens de [UP! Ontbijtshow](#) 'Blijf in Beweging' in de Deventer Schouwburg kregen geïnteresseerde ouderen een kijkje in de keuken van vele initiatieven rondom eten, zingen, sporten, wandelen en muziek maken. Natuurlijk was FIER& ook van de partij. Er zijn nieuwe verbindingen ontstaan met organisaties die open staan voor samenwerken met FIER&. Bijvoorbeeld [Fitart](#), [Deventer Huisgenoten](#) en [Vier het leven](#).

Speerpunt 2. Sociaaleconomische gezondheidsverschillen verkleinen

We worden gemiddeld steeds ouder en ons leven telt steeds meer gezonde jaren. Alleen is die goede gezondheid niet gelijk verdeeld over de Nederlandse bevolking. Mensen met lagere inkomens en een lagere opleiding, leven gemiddeld 7 jaar korter en 19 jaar minder in goed ervaren gezondheid dan mensen met een hoge opleiding (Gezondheidsmonitor GGD, 2017). Deze verschillen noemen we gezondheidsachterstanden en zien we ook in Deventer. Er zijn grote verschillen in gezondheid per wijk en buurt.

Iemands gezondheid wordt beïnvloed door veel factoren, vooral bij complexe gezondheidsproblemen. Denk bijvoorbeeld aan overgewicht. Hierbij spelen niet alleen factoren als te weinig bewegen en ongezonde voeding een rol. Ook ongunstige leefomstandigheden, een laag inkomen en werkloosheid zijn van invloed. Bij kwetsbare groepen zoals mensen met een lage sociaaleconomische status gaat het vaak om een optelsom van deze factoren.

Doelen

- Bijdrage leveren aan het oplossen van armoede en schulden van gezinnen met kinderen en weghalen van de negatieve invloed van de armoede situatie op de gezondheid van kinderen en ouders door vermindering van de permanente stress.
- Bevorderen dat onze inwoners de zorg en ondersteuning krijgen die zij nodig hebben, door het werken aan gezondheidsvaardigheden en het verlagen van drempels.
- Uitbreiden van gezondheidsbevordering statushouders.

Focus

- Inzetten van de landelijk ontwikkelde gesprekstoel Armoede en Gezondheid om te komen tot een integrale aanpak vanuit meerdere beleidsterreinen.
- Signalering van laaggeletterdheid: onder andere Publiekscontacten van de gemeente, Sociale Teams en huisartsen gaan bij al hun contacten met klanten en patiënten na of er sprake is van laaggeletterdheid en leiden, indien nodig, toe naar het Taalpunt van de openbare bibliotheek Deventer.
- Gezondheidsvoorlichting statushouders versterken door het opnemen van gezondheidsvoorlichting aan statushouders als vast onderdeel van het takenpakket van de GGD.

Speerpunt 3. Gezonde leefstijl

In november 2018 is het [Nationaal Preventieakkoord](#) gepresenteerd. Een brede coalitie van bedrijven en maatschappelijke organisaties. De focus van het akkoord ligt op de aanpak van roken, overmatig alcohol gebruik en overgewicht.

Ook de gemeente Deventer wil meer werk maken van preventie. Een belangrijk motief om daarin te investeren is de noodzaak om iets te doen aan de oplopende zorgkosten. Beïnvloeden van de leefstijl van mensen is een zaak van lange adem en vraagt naast voorlichting ook om andere maatregelen. Mensen kunnen veel invloed hebben op hun eigen gezondheid door een gezonde leefstijl: voldoende bewegen, niet roken, matig met alcohol en verstandig eten met weinig suiker en vet plus voldoende variatie met fruit en groente. Een omgeving die gezondheid bevordert, kan inwoners daarbij helpen.

Doel

Voortzetten van activiteiten die een gezonde leefstijl bevorderen, vooral gericht op roken en bewegen en met bijzonder aandacht voor inwoners met een gezondheidsachterstand en andere risicogroepen.

Focus

- Salland Rookvrij: HCDO, Eno Zorgverzekeraar en Tactus Verslavingszorg helpen mensen om succesvol te stoppen met roken.
- Gezonde Schoolaanpak (zie pagina 7).
- De sociale teams vergroten hun kennis over leefstijl (specifiek voeding, bewegen en roken) en maken deze onderwerpen bespreekbaar tijdens de contacten die zij heeft met inwoners. Zo nodig kunnen de sociale teams verwijzen naar passend aanbod.
- Verbinding met het sportbeleid waarin de speerpunten uit het Nationaal Sportakkoord centraal staan.
- Maatschappelijke activiteiten en beweeginitiatieven van sportverenigingen.

Speerpunt 4. Psychische gezondheid

Uit de Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen van de GGD IJsselland (2017) blijkt dat 81% van de respondenten het leven zinvol vinden. Volwassenen vinden het leven vaker zinvol dan ouderen (84% vs. 69%). Dat zal samenhangen met het vaker hebben van werk, betaald of vrijwilligerswerk. Tegelijkertijd zien we ook dat 46% van de respondenten in Deventer een matig of hoog risico op een angststoornis of depressie heeft en dat 45% van de inwoners in Deventer zich eenzaam voelt.

Elf procent van de respondenten geeft aan onvoldoende eigen regie over het leven te hebben. Dit zijn aantallen die zorgen baren, vooral omdat er een duidelijke toename is ten opzichte van 4 jaar geleden. Het is een maatschappelijk probleem, dat ook in Deventer extra aandacht vraagt.

Psychische ongezondheid als eenzaamheid en depressie kan voorkomen worden of verlicht als mensen meedoen in de samenleving. Het hebben van een betaalde baan kan helpen, maar ook vrijwilligerswerk en soms is alleen al regelmatig sociaal contact heel helpend.

Uit aanvullende bronnen – vooral van huisartsen – komen nog andere aandachtspunten gerelateerd aan psychische gezondheid. Gemeld worden: burn-out bij werkenden, verborgen verslaving, overlast door verwarde personen en zorgmijding in verband met de eigen bijdrage. Verder niet-onderkend laag IQ bij patiënten die stress ervaren door complexere eisen die onze maatschappij stelt.

Suicide is een toenemend probleem in Nederland. Het aantal suicides stijgt landelijk al jaren en de impact ervan is groot. In 2017 maakten in IJsselland ruim 50 mensen een einde aan hun leven, ongeveer evenveel als de jaren ervoor (cijfers GGD IJsselland), maar volgens het CBS is het cijfer in onze regio wel hoger dan gemiddeld in ons land. Het suïcidecijfer toont overigens slechts een fractie van het probleem. Het zegt namelijk niets over het aantal suïcidepogingen en suïcidale gedachten.

Doel

- Meer aandacht voor vroegsignalering en preventie van psychische problematiek, met bijzondere aandacht voor preventie van depressie en suïcide.

Focus

- Opstellen beleidsplan tegengaan depressie. Bij uitwerken hiervan specifieke aandacht voor de groep Turks-Nederlandse meiden. Uit onderzoek blijkt dat zij veel vaker dan gemiddeld kampen met emotionele problemen, zoals depressie.
- Intensiveren samenwerking tussen huisartsen, sociale teams en welzijnswerk in de vorm van 'Welzijn op recept'. In de wijk Voorstad wordt hier ervaring opgedaan met een GG project, onder de titel Wel-zijn of niet-zijn?
- Suïcide-preventie. Ondersteunen van de GGD-campagne *Zelfmoord? Praat erover!*

Een belangrijke succesfactor van 'Welzijn op recept' is tijd nemen en nabijheid van voorzieningen.

Speerpunt 5. Leefomgeving

Voor de fysieke leefomgeving is er veel aandacht bij de gemeente Deventer. De fysieke omgeving kan gezondheid bevorderen, maar ook beperken. De leefomgeving kan mensen uitnodigen tot meer bewegen en sporten. Wie naast een snelweg of in een verouderde woningen woont, heeft een verhoogd risico op gezondheidsproblemen. Ook een gevoel van onveiligheid heeft dit effect. In de recent ontwikkelde *Omgevingsvisie* heeft gezondheid een vaste plek gekregen. We houden bij de inrichting van de omgeving rekening met veiligheid, gezondheid en levensloopbestendigheid. Dat wil zeggen dat bij ieder besluit binnen de fysieke leefomgeving gezondheidsaspecten in de volle breedte aan de voorkant worden meegewogen.

Doel

We willen bereiken dat Deventenaren leven in een gezonde, veilige en levensloopbestendige omgeving.

Focus:

- Bij de inrichting van de openbare ruimte staat een goede bereikbaarheid van voorzieningen (bijvoorbeeld wijkcentra, sportverenigingen) in de wijk en de bereikbaarheid van de binnenstad centraal. Met daarbij aandacht voor looproutes, speel- en beweegmogelijkheden, meer openbare toiletten en vlakke stoepen.
- Bij het opstellen van bestemmingsplannen houden we rekening met de formele en informele zorg- en welzijnstructuur van een gebied of wijk. Hier 'dienstbaar' aan zijn door bijv. te zorgen voor het mogelijk maken van multifunctioneel gebruik van voorzieningen en het stimuleren van gezond gedrag (bijvoorbeeld rookvrije zones, gezond gewicht).
- Bij nieuwbouw van woonwijken is oog voor voldoende aanwezigheid van kwalitatief groen met speelruimte en ontmoetingsplaatsen.
- De voorzieningen-, verkeers- en groenstructuur bevorderen het fietsen, wandelen en buitenspelen waarbij de inwoners worden beschermd tegen overlast van geluid, water, hitte en fijnstof.
- Bij de uitvoering van de Omgevingsvisie krijgt de GGD een adviserende rol.

BIJLAGE

'Deventer Gezondheid en welzijn, strategie 2018 – 2022'